

***„Hydrogeologia na szczecblu
powiatu – problemy i pomocne
rozwiązania, przykład Powiatu
Gliwickiego”***

mgr Mariusz Dyka

*Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska
Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego
w Gliwicach*

Wody podziemne a kompetencje administracji szczebla powiatowego

Starosta jako organ administracji geologicznej

Ustawa z dnia 04 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2005r. Nr 228 poz. 1947 z późn. zm.).

Organami administracji geologicznej są (art. 104):

- ***minister ds. środowiska*** działający przy pomocy Głównego Geologa Kraju, będącego sekretarzem stanu lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym tego ministra;
- ***marszałkowie województw***, działający przy pomocy geologów wojewódzkich,
- ***starostowie*** działający przy pomocy geologów powiatowych.

Zakres działania administracji geologicznej

Wykonywanie zadań określonych ustawą, a w szczególności (art. 102 ust. 1):

- **podejmowanie decyzji niezbędnych do przestrzegania i stosowania ustawy, w tym udzielanie koncesji;**
- **sprawowanie nadzoru i kontroli w zakresie wykonywania przez przedsiębiorcę uprawnień z tytułu koncesji;**
- **nadzór nad projektowaniem i wykonywaniem prac geologicznych oraz prawidłowością sporządzania dokumentacji geologicznych;**
- **bilansowanie zasobów kopalin;**
- **prowadzenie prac geologicznych o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, zwłaszcza dla odnowienia bazy surowcowej kraju, ustalenia zasobów złóż kopalin, bilansowania i ochrony zasobów wód podziemnych, a także ochrony środowiska;**
- **gromadzenie, archiwizowanie i przetwarzanie danych geologicznych;**
- **kartowanie geologiczne;**
- **prowadzenie rejestru obszarów górniczych;**
- **gromadzenie danych o wykonanych otworach wiertniczych w celu wykorzystania ciepła Ziemi.**

Podstawowe zadania administracji geologicznej w zakresie gospodarowania i badania wód podziemnych

Właściwość rzeczowa starosty

Starostowie działają jako organy pierwszej instancji w sprawach należących do właściwości administracji geologicznej, jeżeli nie zostały one zastrzeżone dla marszałków województw lub ministra właściwego do spraw środowiska (art. 103 ust.1)

Dla wód podziemnych najczęściej prowadzą sprawy dot. zatwierdzania projektów prac geologicznych i działania w przypadkach z art. 45 ust. 1 i 1a, z zakresu:

- ujęć wód podziemnych, w tym ujęć źródeł naturalnych i odwodnień budowlanych, jeżeli udokumentowane zasoby lub przewidywana wydajność $\leq 50 \text{ m}^3/\text{h}$,
- warunków hydrogeologicznych w związku z projektowaniem inwestycji mogących zanieczyścić wody podziemne - w odniesieniu do inwestycji nie zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika z przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- wykonywania prac geologicznych związanych z otworami piezometrycznymi i pompami ciepła

Zatwierdzanie projektów prac geologicznych (art. 33)

- Projekt prac geologicznych, których wykonywanie nie wymaga uzyskania koncesji, podlega (z wyjątkiem art. 33 ust. 4) zatwierdzeniu przez właściwy organ administracji geologicznej w drodze decyzji (art. 33 ust. 1).
- Projekt prac geologicznych wykonywanych w celu wykorzystania ciepła Ziemi podlega zgłoszeniu właściwemu organowi administracji geologicznej (art. 33 ust. 4).

Przyjmowanie dokumentacji geologicznej (art. 45).

- Dokumentację geologiczną przekazuje się w czterech egzemplarzach właściwemu organowi administracji geologicznej (art. 45 ust.1).
- Do 2 miesięcy organ, o którym mowa w ust. 1, zawiadamia pisemnie o przyjęciu dokumentacji bez zastrzeżeń.
- Gdy dokumentacja nie odpowiada wymaganiom określonym w przepisach prawa, zażąda, w drodze decyzji, uzupełnienia lub poprawienia dokumentacji.
- W terminie miesiąca od dnia otrzymania uzupełnionej lub poprawionej dokumentacji organ zawiadamia o przyjęciu jej bez zastrzeżeń (art. 45 ust. 1a)

Gromadzenie informacji geologicznej (art. 45, 47)

Organ, gromadzi informacje oraz próbki uzyskane w wyniku prowadzenia prac geologicznych w celu wykonania zadań określonych w ustawie (art. 45 ust. 2)

Ten, kto prowadzi działalność na podstawie ustawy, jest obowiązany do bieżącego przekazywania organom administracji geologicznej informacji geologicznych (art. 47 ust. 6).

Prawo do informacji uzyskanych w wyniku prac geologicznych przysługuje Skarbowi Państwa (art. 47 ust 1) .

Zadania Skarbu Państwa dotyczące informacji geologicznej (w zakresie ustawy) wykonuje minister ds. środowiska który upoważnił do rozporządzania informacją geologiczną organy, z art. 101 pkt 2 i 3, oraz państwowe jednostki organizacyjne (zgodnie z art. 47 ust 10 i 11).

Informacja geologiczna, jest udostępniana zainteresowanym podmiotom na ich wniosek zaakceptowany przez Skarb Państwa (art. 47 ust. 4a).

Jednostki samorządu terytorialnego mogą żądać od Skarbu Państwa nieodpłatnego udostępnienia informacji, dotyczących ich terytoriów, niezbędnych do wykonywania ich zadań własnych (art. 47 ust. 7).

Starosta jako organ właściwy w sprawach gospodarowania wodami

Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2005r. Nr 239 poz.2019 z późn. zm.)

Organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami są (art.. 4 ust.1):

- minister właściwy do spraw gospodarki wodnej;
- Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej - jako centralny organ administracji rządowej, nadzorowany przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej;
- dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej - jako organ administracji rządowej niezespółonej, podlegający Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- wojewoda;
- **organy jednostek samorządu terytorialnego.**

Zgodnie z art. 140 mamy następujące organy administracji wydające pozwolenia wodnoprawne:

- marszałków województw,
- **starostów**
- dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej

Dla gospodarowania wodami podziemnymi pozwolenie wodnoprawne może wymagane na (art. 122 ust. 1 i art. 37):

- szczególne korzystanie z wód w tym m. inn.:
 - pobór oraz odprowadzanie wód podziemnych;
 - wprowadzanie ścieków do ziemi;
 - sztuczne zasilanie wód podziemnych;
- wykonanie urządzeń wodnych;
- długotrwałe obniżenie poziomu zwierciadła wody podziemnej;
- piętrzenie wody podziemnej;
- gromadzenie ścieków oraz odpadów w obrębie obszarów górniczych utworzonych dla wód leczniczych;
- odwodnienie obiektów lub wykopów budowlanych oraz zakładów górniczych;

Dodatkowe kompetencje starosty (organu ds. wydania pozwolenia wodnoprawnego) mogą obejmować wyznaczenie decyzją strefy ochronnej ujęcia obejmującej wyłącznie teren ochrony bezpośredniej.

W przypadku strefy ochronnej obejmującej wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, jeżeli jest to uzasadnione lokalnymi warunkami hydrogeologicznymi, hydrologicznymi i geomorfologicznymi oraz zapewnia konieczną ochronę ujmowanej wody.
(art. 58 ust.5)

Przeglądu ustaleń pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody lub wprowadzanie ścieków do wód, do ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych, a także realizacji tych pozwoleń właściwy organ dokonuje co najmniej raz na 4 lata (art. 136 ust. 2).

**Podstawowe problemy administracji
powiatowej dotyczące wód
podziemnych**

Nadzór i zarządzanie środowiskiem w aspekcie korzystania z wód podziemnych i wpływem na nie.

Kluczowe zagadnienia:

- Nadzór nad poborem wód podziemnych,
- Nadzór nad innymi sposobami (niż pobór) korzystania z wód podziemnych.
- Ocena stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych na terenie powiatu.

Problemy:

- Duża ilość drobnych ujęć wód nie podlegających ewidencji.
- Rozproszenie posiadanych i przekazywanych przez administratorów ujęć informacji.
- Niekompletne ewidencje podmiotów gospodarujących wodami podziemnymi.
- Brak lub niekompletność danych nt. stanu zasobów wód podziemnych.
- Brak lub niekompletność danych nt. stanu jakościowego wód podziemnych.
- Problemy z oceną zagrożenia wód podziemnych.

Efekt:

- Brak kompleksowej informacji o stanie i możliwościach gospodarowania wodami podziemnymi na terenie powiatu.
- Błędna ocena sytuacji w wydawanych rozstrzygnięciach administracyjnych.
- Nieodnoszące się do rzeczywistości założenia i cele w opracowywanych planach i programach.

Decyzje administracyjne dotyczące gospodarowania wodami podziemnymi.

Kluczowe zagadnienia:

- Limitowanie poboru wód podziemnych.
- Ocena zasobów dla poszczególnych ujęć i w regionie.
- Ocena wpływu innych niż pobór sposobów korzystania z wód podziemnych (np. pompy ciepła) na istniejące ujęcia.
- Ocena wpływu gospodarki ściekami na wody podziemne (wprowadzania ścieków do ziemi).

Problemy:

- Brak danych na temat rozmieszczenia ujęć poboru z nich.
- Brak informacji na temat odporności stopnia zagrożenia poszczególnych ujęć ich znaczenia.

Efekt:

- Błędna ocena zasobów ujęć przy weryfikacji dokumentacji hydrogeologicznych.
- Błędy w zakresie przyznawanego prawa do poboru wód podziemnych w pozwoleniach wodnoprawnych.
- Niewłaściwa ocena wpływu na wody podziemne wprowadzanych do ziemi ścieków.

Rozstrzygnięcia i opinie administracyjne dla nowych przedsięwzięć.

Kluczowe zagadnienia:

- Ocena lokalizacji przedsięwzięcia w aspekcie wpływu na wody podziemne.
- Ocena stosowanych zabezpieczeń przed negatywnym wpływem na środowisko.
- Analiza gospodarki wodno-ściekowej.
- Analiza źródeł poboru wody.

Problemy:

- Ocena lokalizacji w aspekcie położenia względem UPWP, istniejących ujęć.
- Ocena odporności zbiornika wód podziemnych w miejscu lokalizacji.
- Weryfikacja w otoczeniu innych źródeł zanieczyszczenia wód podziemnych.

Efekt:

- Błędne lokalizacje skutkujące zwiększeniem ryzyka zanieczyszczenia zasobu wód podziemnych.
- Zbędne blokowanie przedsięwzięć (przy odpowiedniej izolacji warstwy wodonośnej)
- Problemy z gospodarowaniem ściekami.
- Problemy z zaopatrzeniem w wodę.

Udostępnianie informacji o wodach podziemnych.

Kluczowe zagadnienia:

- Udostępnienie kompletnej informacji na temat stanu wód podziemnych na terenie powiatu.
- Posiadanie bazy danych umożliwiającej nadzór i planowanie gospodarowania wodami podziemnymi.

Problemy:

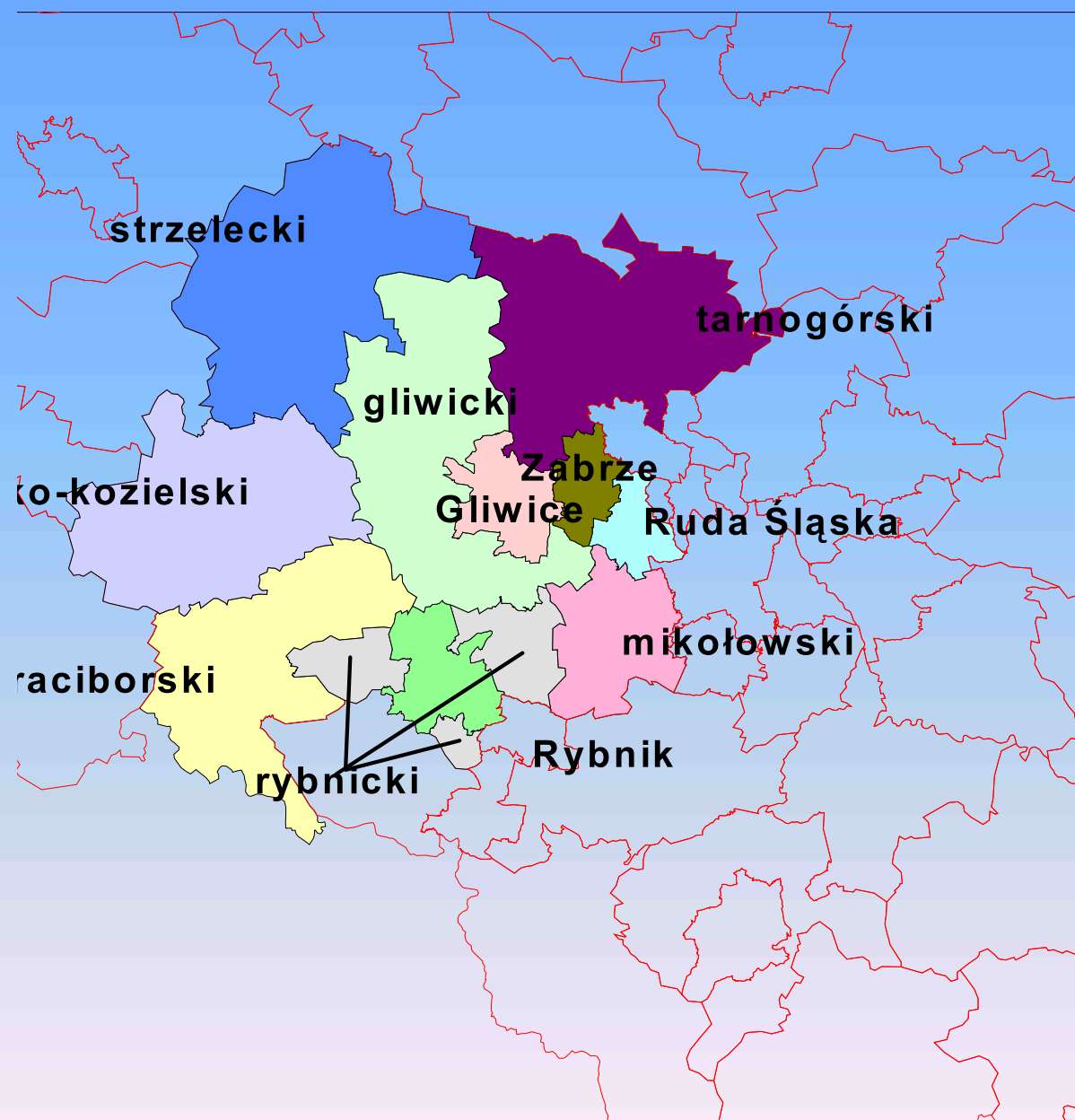
- Brak materiałów dotyczących występowania wód podziemnych na obszarze powiatu.
- Rozproszenie informacji dotyczącej wód podziemnych.

Efekt:

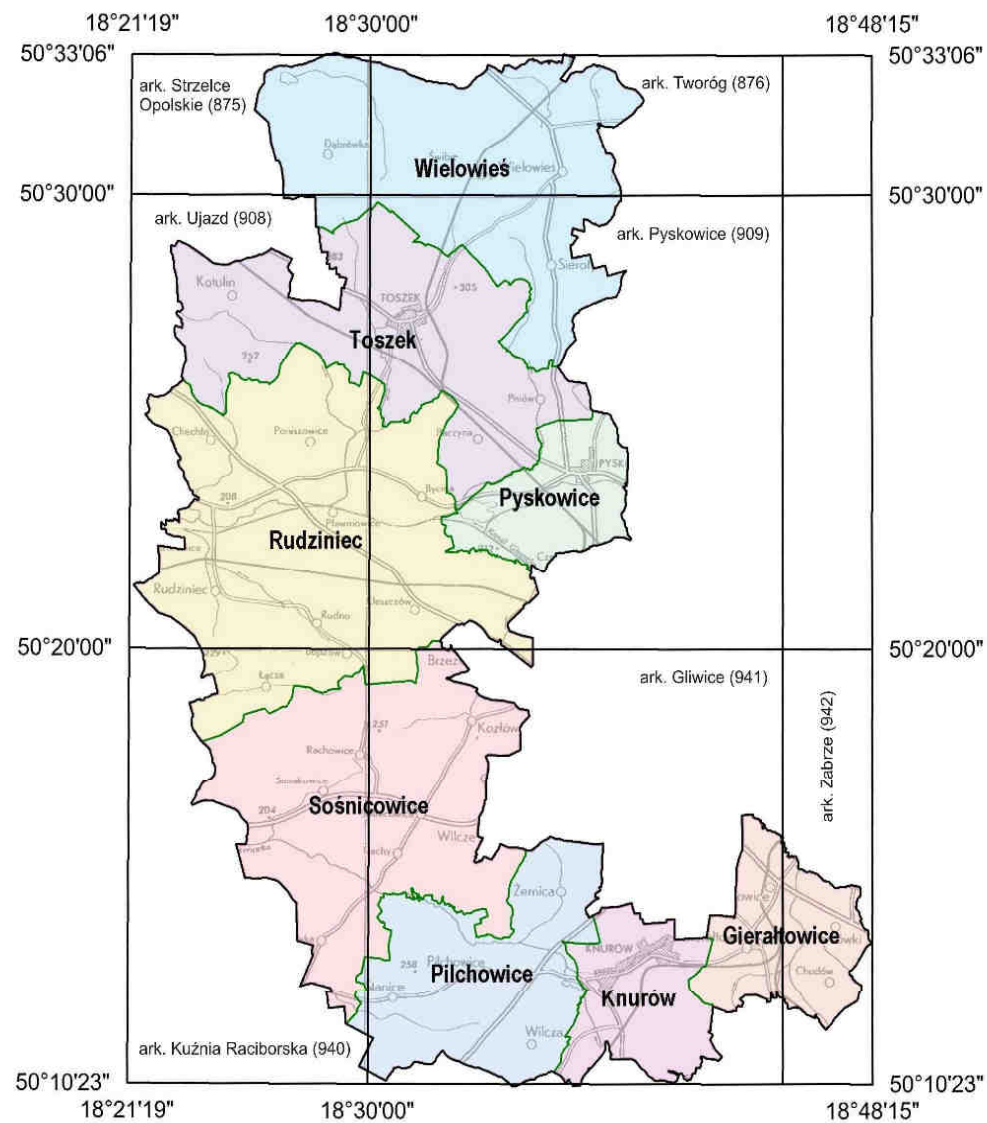
- Brak właściwych informacji w programach i planach.
- Brak odpowiednich zabezpieczeń dla nowych przedsięwzięć.
- Błędne lokalizacje przedsięwzięć.
- Problemy z lokalizacją i ocena zasobów dla planowanych ujęć.

Rola wód podziemnych dla mieszkańców powiatu gliwickiego

Lokalizacja Powiatu Gliwickiego.



Podział administracyjny Powiatu gliwickiego



Źródła zaopatrzenia w wodę w Powiecie Gliwickim

Gmina	Źródło zaopatrzenia w wodę
Wielowieś	ujęcia wód podziemnych, studnie kopane
Toszek	ujęcia wód podziemnych, studnie kopane
Rudziniec	ujęcia wód podziemnych, studnie kopane
Pyskowice	ujęcia wód podziemnych, studnie kopane
Sośnicowice	ujęcia wód podziemnych, studnie kopane
Pilchowice	ujęcia wód podziemnych, studnie kopane
Knurów	Zbiornik Goczałkowicki, ujęcia wód podziemnych, studnie kopane, ujęcia wód powierzchniowych (dla celów przemysłowych)
Gierałtowice	Zbiornik Goczałkowicki, studnie kopane

Komunalne ujęcia wód podziemnych

Gmina	Nazwa ujęcia	Ilość studni	Ujęta warstwa wodonośna	Użytkownik
Wielowieś	Ujęcie „Dąbrówka”	2	trias	Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Gminy Wielowieś w Sierotach
	Ujęcie „Świbie”	2	trias	
	Ujęcie „Wiśnicze”	2	trias	
	Ujęcie „Wielowieś”	5	trias	
Toszek	Ujęcie „Kotulin”	3	karbon	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Toszku
	Ujęcie „Sarnów”	2	trias	
	Ujęcie „Płużniczka”	2	czwartorzęd, karbon	
	Ujęcie „Toszek-Grabów”	5	czwartorzęd, neogen	
	Ujęcie „Paczyna”	2	czwartorzęd	
Rudziniec	Ujęcie „Chechło”	3	neogen	Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu
	Ujęcie „Niewiesz”	3	czwartorzęd	
	Ujęcie „Rudziniec”	3	neogen	
	Ujęcie „Pławniowice”	2	czwartorzęd-neogen	
	Ujęcie „Gliwice-Łabędy”	5 w granicach powiatu	trias	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Gliwicach
Pyskowice	Ujęcie „Zawada”	2	trias	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zabrze
Sośnicowice	Ujęcie „Rachowice”	2	neogen	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach
	Ujęcie „Sierakowice”	2	neogen	
	Ujęcie „Sośnicowice”	3	neogen	
	Ujęcie „Smolnica”	1	neogen	
Pilchowice	Ujęcie „Nieborowice”	14	czwartorzęd	Zakład Gospodarki Komunalnej w Pilchowice
Knurów	Ujęcie „Kwitek”	7	czwartorzęd	RPWiK Sp. z o.o.
Gierałtowiec	-		-	-

**Mapa hydrogeologiczna – narzędzie
porządkowania gospodarki wodami
podziemnymi**

Wykonanie opracowania.

Zlecniodawca:

ZARZĄD POWIATU GLIWICKIEGO

Wykonawca:

**PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY
ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI**

im. St. Doktorowicza-Hrebnińskiego

41-200 Sosnowiec, ul. Królowej Jadwigi 1

Termin wykonania:

2007r.

Zawartość opracowania

OPIS WYKONANYCH PRAC

CHARAKTERYSTYKA POWIATU

WODY POWIERZCHNIOWE

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

OGNISKA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD PODZIEMNYCH

ZAOPATRZENIE W WODĘ

BUDOWA GEOLOGICZNA

WARUNKI HYDROGEOLOGICZNE

Pierwszy poziom wodonośny

Charakterystyka użytkowych poziomów wodonośnych

Główne i Użytkowe Zbiorniki Wód Podziemnych

ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH

ZAGROZENIE I OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH

ŚRODOWISKOWA KWALIFIKACJA TERENU

Waloryzacja użytkowego poziomu wód podziemnych

Waloryzacja środowiskowa

Utworzona baza danych zawiera:

- **202 otwory studienne**, dokumentujące warunki środowiska wód podziemnych,
- **67 studni czynnych** (eksploatacyjnych), w których analizowano aktualne dane w zakresie jakości wody, głębokości zalegania statycznego zwierciadła wody i poborów
- **50 otworów obserwacyjnych**,
- **57 studni przeznaczonych do likwidacji**,
- **28 studni zlikwidowanych**,
- **22 ujęcia wód podziemnych**, stanowiące źródło zaopatrzenia w wodę komunalną,
- **7 punktów badań jakości wód podziemnych**, należących do monitoringu krajowego i regionalnego,
- **8 ujęć kopalnianych**,
- **77 piezometrów**, monitorujących jakość wody podziemnej,
- **25 otworów badawczych**, rozpoznających parametry warstwy wodonośnej,
- **124 obiekty, potencjalnie zagrażające wodom podziemnym**,
- **67 ziemnych zbiorników wód powierzchniowych**.

- **Obiekty graficzne zostały scyfrowane** i są przechowywane w formie warstw tematycznych.

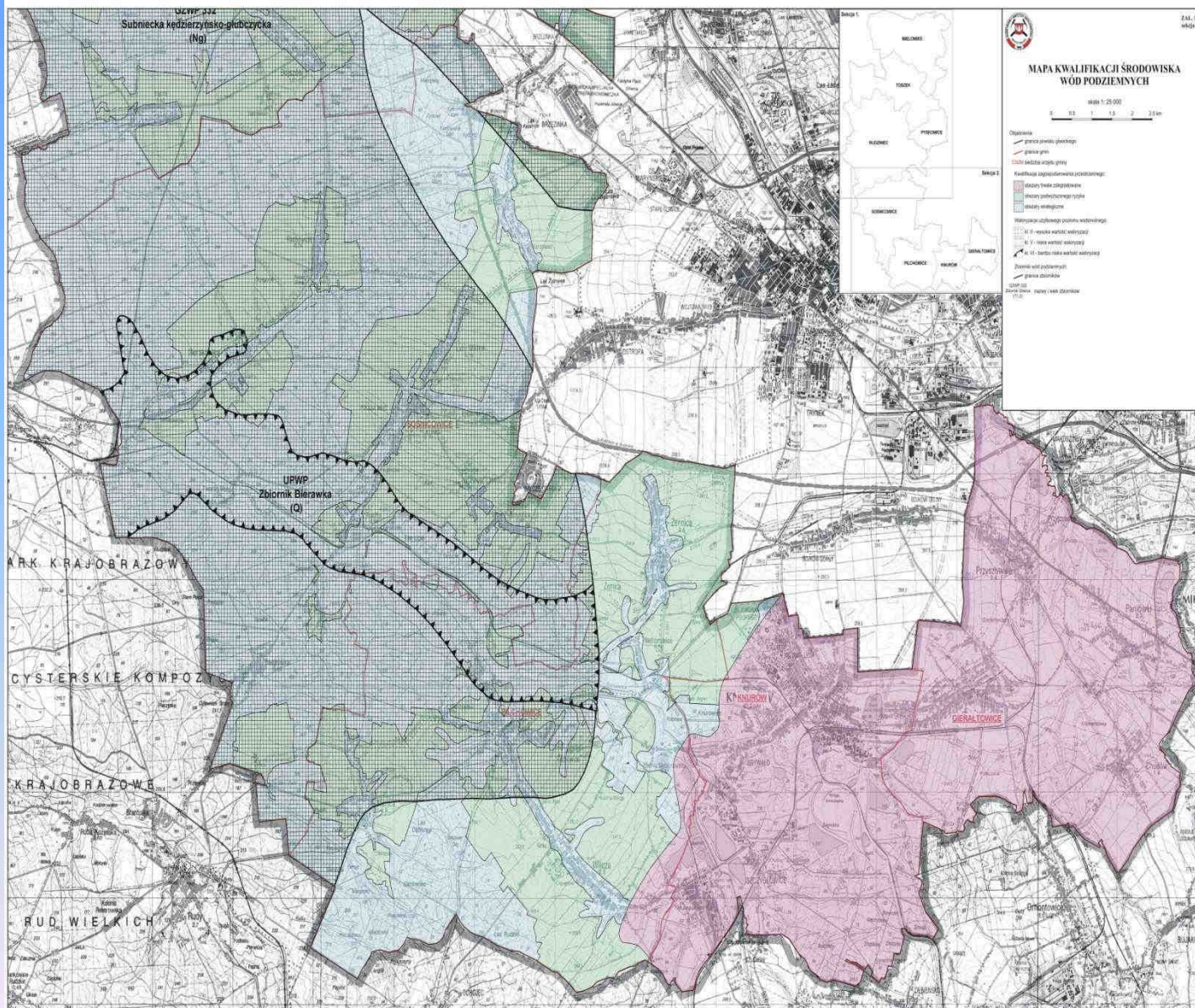
- **Wszystkie dane liczbowe i obiekty graficzne zostały wprowadzone do programu komputerowego GEOMEDIA**, który jest systemem informacji geograficznej (GIS).

- **Założono bazę danych składającą się z 30 warstw informacyjnych** o atrybutach przestrzennych, liniowych, punktowych i opisowych

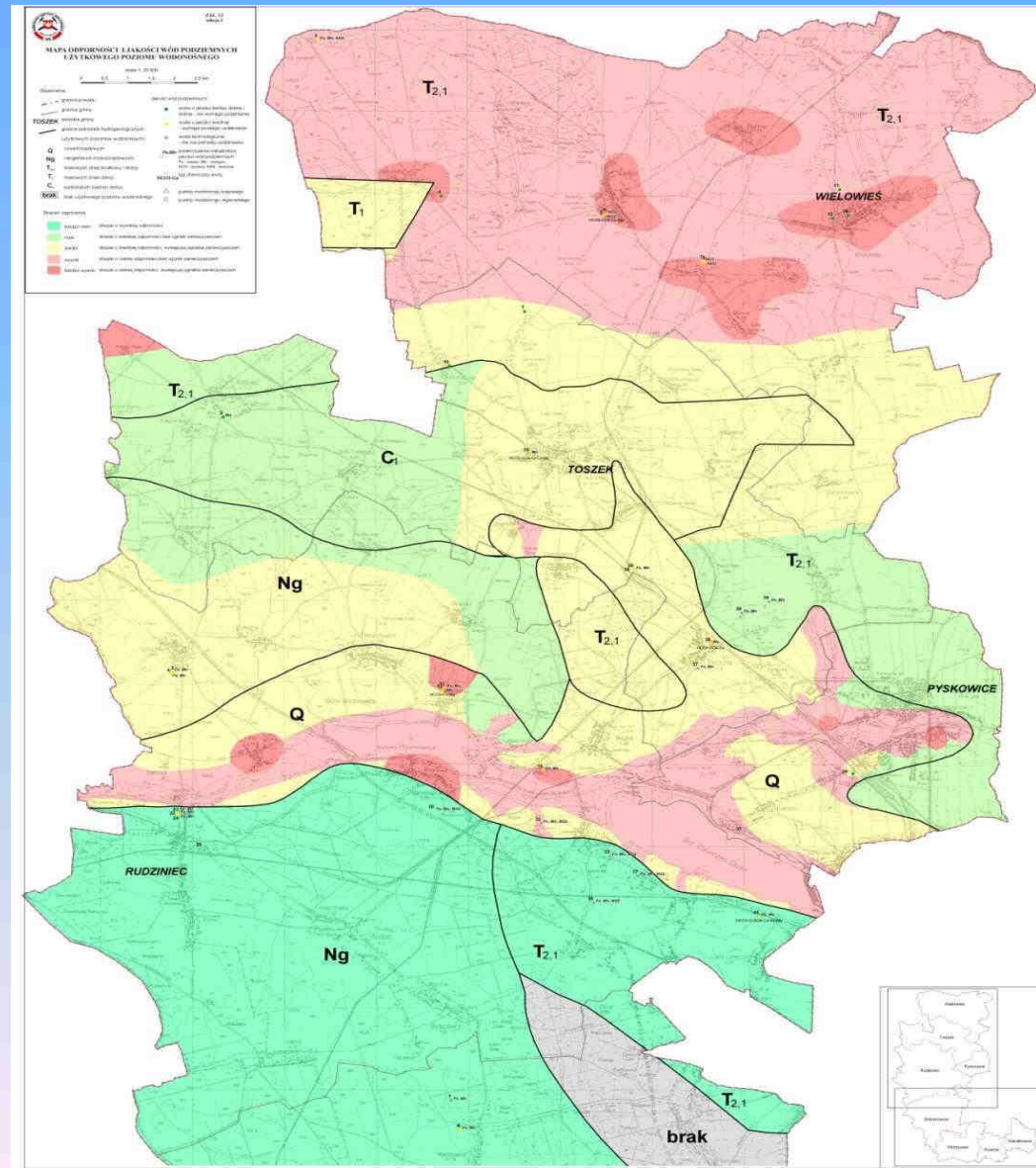
Przegląd zagadnień z mapy

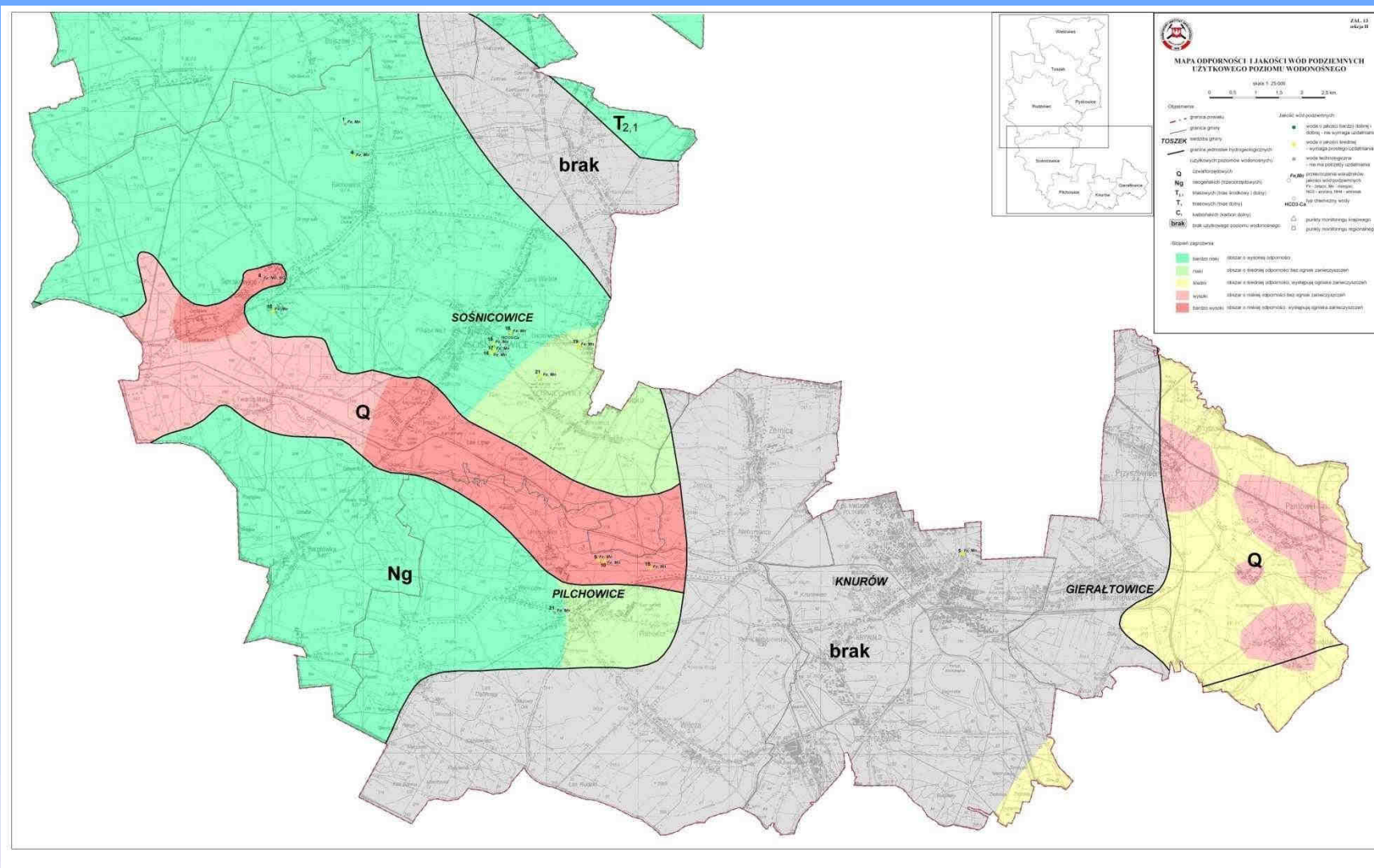
Główne Zbiorniki Wód Podziemnych na terenie Powiatu Gliwickiego

- GZWP nr 330 (Zbiornik Gliwice), na terenie powiatu obejmuje swoim zasięgiem miasto Pyskowice, fragment gmin Toszek i Rudzieniec. Zasilanie następuje bezpośrednio opadami oraz pośrednio poprzez przesączenia z innych warstw np. czwartorzędowych.
- GZWP nr 327 (Zbiornik Lubliniec-Myszków) obejmuje gminę Wielowieś i część gminy Toszek. Poziom ten na większości terenu nie jest izolowany od powierzchni utworami nieprzepuszczalnymi. Na części obszaru powiatu poziom ten jest izolowany od góry warstwą nieprzepuszczalnych osadów trzeciorzędowych.
- GZWP nr 332 (Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka) neogeński zbiornik o charakterze porowym. Zajmują duży obszar powiatu w centralnej i zachodniej jego części.

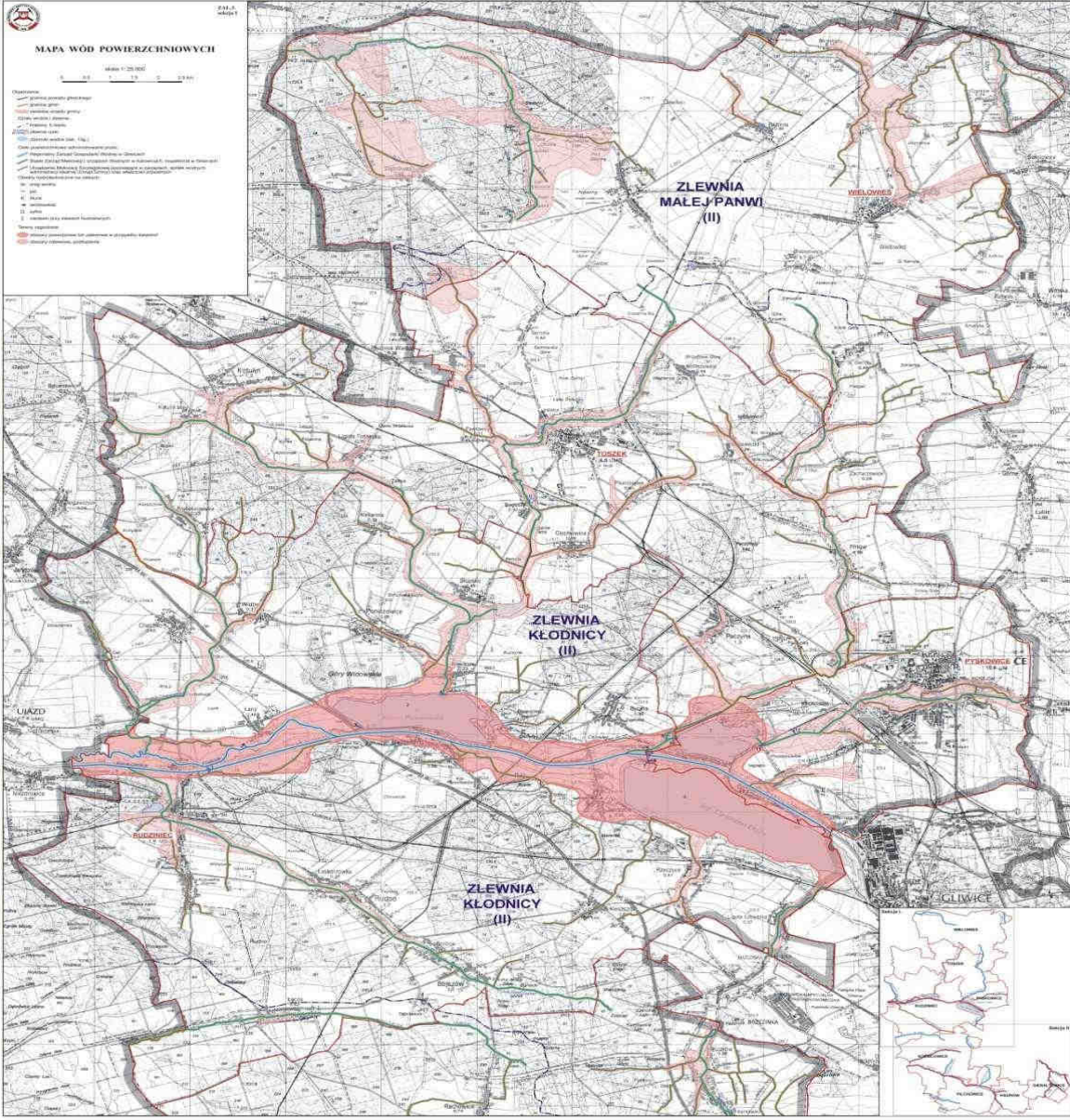


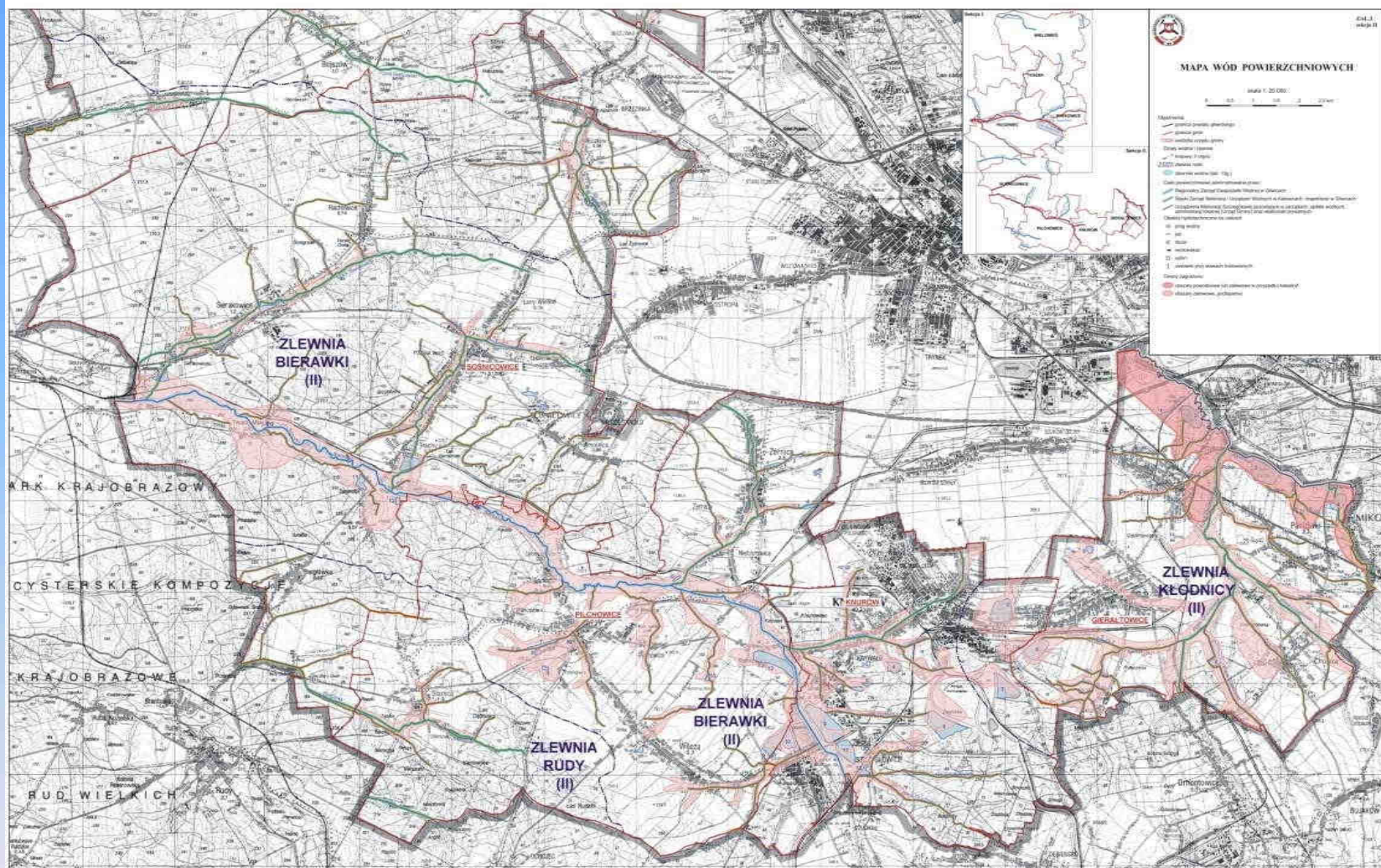
**Mapa odporności i jakości wód podziemnych użytkowego
poziomu wodonośnego**





Mapa wód powierzchniowych





MAPA PLOIESTI-LEACU PLOI

Scara: 1:100,000

Legend:

- 1. Drumuri naționale
- 2. Drumuri județene
- 3. Drumuri comunale
- 4. Drumuri de interes local
- 5. Drumuri de interes județean
- 6. Drumuri de interes național
- 7. Drumuri de interes european
- 8. Drumuri de interes internațional
- 9. Drumuri de interes regional
- 10. Drumuri de interes local
- 11. Drumuri de interes județean
- 12. Drumuri de interes național
- 13. Drumuri de interes european
- 14. Drumuri de interes internațional
- 15. Drumuri de interes regional
- 16. Drumuri de interes local
- 17. Drumuri de interes județean
- 18. Drumuri de interes național
- 19. Drumuri de interes european
- 20. Drumuri de interes internațional
- 21. Drumuri de interes regional
- 22. Drumuri de interes local
- 23. Drumuri de interes județean
- 24. Drumuri de interes național
- 25. Drumuri de interes european
- 26. Drumuri de interes internațional
- 27. Drumuri de interes regional
- 28. Drumuri de interes local
- 29. Drumuri de interes județean
- 30. Drumuri de interes național
- 31. Drumuri de interes european
- 32. Drumuri de interes internațional
- 33. Drumuri de interes regional
- 34. Drumuri de interes local
- 35. Drumuri de interes județean
- 36. Drumuri de interes național
- 37. Drumuri de interes european
- 38. Drumuri de interes internațional
- 39. Drumuri de interes regional
- 40. Drumuri de interes local
- 41. Drumuri de interes județean
- 42. Drumuri de interes național
- 43. Drumuri de interes european
- 44. Drumuri de interes internațional
- 45. Drumuri de interes regional
- 46. Drumuri de interes local
- 47. Drumuri de interes județean
- 48. Drumuri de interes național
- 49. Drumuri de interes european
- 50. Drumuri de interes internațional
- 51. Drumuri de interes regional
- 52. Drumuri de interes local
- 53. Drumuri de interes județean
- 54. Drumuri de interes național
- 55. Drumuri de interes european
- 56. Drumuri de interes internațional
- 57. Drumuri de interes regional
- 58. Drumuri de interes local
- 59. Drumuri de interes județean
- 60. Drumuri de interes național
- 61. Drumuri de interes european
- 62. Drumuri de interes internațional
- 63. Drumuri de interes regional
- 64. Drumuri de interes local
- 65. Drumuri de interes județean
- 66. Drumuri de interes național
- 67. Drumuri de interes european
- 68. Drumuri de interes internațional
- 69. Drumuri de interes regional
- 70. Drumuri de interes local
- 71. Drumuri de interes județean
- 72. Drumuri de interes național
- 73. Drumuri de interes european
- 74. Drumuri de interes internațional
- 75. Drumuri de interes regional
- 76. Drumuri de interes local
- 77. Drumuri de interes județean
- 78. Drumuri de interes național
- 79. Drumuri de interes european
- 80. Drumuri de interes internațional
- 81. Drumuri de interes regional
- 82. Drumuri de interes local
- 83. Drumuri de interes județean
- 84. Drumuri de interes național
- 85. Drumuri de interes european
- 86. Drumuri de interes internațional
- 87. Drumuri de interes regional
- 88. Drumuri de interes local
- 89. Drumuri de interes județean
- 90. Drumuri de interes național
- 91. Drumuri de interes european
- 92. Drumuri de interes internațional
- 93. Drumuri de interes regional
- 94. Drumuri de interes local
- 95. Drumuri de interes județean
- 96. Drumuri de interes național
- 97. Drumuri de interes european
- 98. Drumuri de interes internațional
- 99. Drumuri de interes regional
- 100. Drumuri de interes local

